

De gietmedaille daarentegen zal steeds een bibelot blijven, uitgevoerd in slechts enkele exemplaren.

Het kleine, op ware grootte gemodelleerde relief wordt in gips afgegoten en daarin weder het brons gegoten. De holle negatieve vorm is dus eigenlijk van zeer groot belang en de goede medailleur zal dan ook meer in het negatief nog werken dan in het positief. De Italianen noemen dit „Intaglio” en wie wel eens een negatief, „moule” gezien heeft, zal onder bepaalde verlichting en bij lang beschouwen dit positief gaan zien. Dit doet de modeleur-graveur ook en in dit schijnbare positief kan hij dus werken aan de ophooging van den vorm.

De gietmedaille is dan ook uitsluitend het werk van den kunstenaar, die tot het laatst er de hand in heeft. De mooiste medailles der Renaissance in Italië zijn dan ook gietmedailles, en de belangstelling van den liefhebber in penning- en medailleerkunst gaat weer meer en meer uit naar de gietmedaille, niet tegenstaande of misschien juist omdat, de middelen tot het vervaardigen van slagmedailles oneindig meer geraffineerd zijn dan vroeger.

In de laatste medailles nu van Huib Luns treft ons juist het zóó persoonlijke element van den teekenaar-graficus, die scherp de omtrekken, het profiel waarneemt, en daarbij waarde genoeg hecht aan het relief.

Wij zien er aan dat het ook meer gesneden dan geboetseerde medailles zijn, en door zijn decoratieven aanleg weet hij het vlak, wat men noemt te vullen. Zelfs al staat er, zooals bij de medaille voor Dr. A. Pit, alleen een portret op, dan zal een monogram in den hoek er toe bijdragen, een zeker evenwicht aan de compositie te geven, zoo ongeveer als een signatuur op een japansche prent.

Bij goed beschouwen zal men ook een zeker verschil kunnen opmerken bij vergelijking van de eerste slagmedailles die hij maakte, op ver-groote schaal, zich indenkende hoe zij verkleind zouden worden, en de latere meer directe gietmedailles, waarvan ook die van Dom. Robertus de Kerchove d'Exaerde, een zeer goed specimen is.

R. W. P. Jr.

TENTOONSTELING VAN GRAFISCHE KUNST IN HET STEDELIJK MUSEUM TE AMSTERDAM.

Een tentoonstelling van veel wit-en-zwart kunst die tot herhaald bezoek noodt. — De houtsnede, hier ruim vertegenwoordigd, heeft zich het laatste tiental jaren vooral in ons land tot een afzonderlijke kunstuiting met scherp afgebakend karakter ontwikkeld. Men heeft beseft, dat de houtsnede wel verre van alleen te zijn een middel tot verveelvoudiging, — als hoedanig zij in vroeger eeuwen haast uitsluitend beschouwd werd —,

een bijzondere eigen stijl vraagt en wekt.... Dat karakter en die stijl dwingen de van deze techniek gebruikmakende kunstenaars òf tot een „constructief expressionisme” dat de grondvormen van het gekozen object samenvat in een sterken synthetischen bouw, — òf tot een droomweergave in min of meer fantastische vormen en sfeer. — Deze twee elementen liggen in de praktijk natuurlijk meermalen dooreen, waarbij men dan nog zou kunnen opmerken dat bij velen het droom-element het „sociale gemeenschapsgevoel” is, dat zich door het eerste element heen tracht te voltrekken! In alle geval: de moderne houtsnede heeft zich langzamerhand meer en meer verwijderd van het naturalisme, — verder en principieeler meestal dan de andere technieken.

Op deze tentoonstelling zou men o.m. dezen ontwikkelingsgang kunnen nagaan. Men vindt er werk van de oudere pioniers op dit gebied, als Veldheer met kranige stadsgezichten en vignetten (hoe noode misten wij hier zijn prachtig gesneden visschen!); Moulijn met zijn fijnzinnige litho's; Graadt van Roggen met zijn fjord-landschappen.... Men vindt er houtsnijders die het droom-element —, (zooals bijv. H. van der Stok met zijn: „De asceet en de vlinder”; B. Essers met zijn op „Japan” geïnspireerde vogel —, en andere verbeeldingen) en hen die het „constructief expressionisme” vóór alles geven (als uiterste vertegenwoordiger noem ik César Domela met zijn „Construktive Studien” die inderdaad sterke „constructies” geven maar mij niet laten voelen waarvàn zij de „expressie” zouden moeten zijn, een gevoel dat ik blijf zoeken en verlangen al zegt men ook de „constructie-om-de-constructie” te geven!); men vindt er meerderen met sociale tendenzen: Peter Alma met zijn sterken „Tegen den muur” gedrongen, als slachtoffer dat om verzet en opstandigheid roept, geplaatsten arbeider; Heijnsius met zijn afgetobde sleeperspaarden, een motief dat hij blijkbaar niet meer los kan laten; Charley Toorop met haar, in de verte soms aan Käthe Kollwitz herinnerende, armoe-tafereelen. Men vindt nog anderen, die minder nog dan de genoemden onder deze ietwat kunstmatige rubrieken te brengen vallen: Eeckman, Wim Oepst, Jan en Frits Weiland, Dirk Nijland, George Rueter. Zij laten allen goed werk zien hoe verschillend het ook aandoet en welke „maar's” men er ook bij voelt opkomen. Zoo kan men bijv. de gedegenheid en trouwhartigen ijver waarmede Rueter voortgaat te werken zeer waardeeren, „maar” tevens zijn „academischen” kijk wat saai vinden; men kan in Eeckman de spanning die zijn werk altijd vast-gebonden èn levend houdt en een soort verbeterd accent geeft bewonderen, „maar” tòch zich afvragen of hij niet telkens een te veel aan voorstelling tracht te geven binnen een te eng bestek; men kan de decoratieve, rustgevende werking ondergaan van Weiland's zeilschepen, in groote vlakken gebeeld, „maar” een factor van gemakzucht meenen te speuren...., enz., enz.

Een groote serie portret-litho's van bekende tijdgenooten door Jan Veth vindt men mede op deze expositie. — Welk een knap, gevoelig portret-tist Veth geweest is blijkt hier, voor wie het nog niet wist, nog éens. Al deze portretten, — al kent men vele van de sujetten ook niet meer —; boeien één voor één. Zij spreken allen met éigen stem zooals goede sonnetten dat ook doen, die toch ook allen gegoten blijven binnen een zeer gesloten zelfden vorm....

Potlood-teekeningen: van Bendien o.a., die zijn vervagende, diaphaan-gevoelige impressies blijft geven waarbij het gevaar voor „de manier” àl dichterbij komt!; — etsen: Jan Poortenaar met Indische onderwerpen die echter weinig oostersche sfeer suggereeren; Derksen van Angeren met landschappen, die de ruimte van Hollands lucht en water doen spreken; Toon de Jong met zijn eerlijk, kloek werk, dat o.a. altijd weer de rijzige boomen of boomgroepen voortreffelijk als hoofdmotief weet te treffen; — ex-libri: ik noem die van S. H. de Roos als voorbeelden van weloverwogen, kranig en navolgenswaardig werkmanschap; en nog meer, dat hier niet alles genoemd kan worden, completeert deze Grafische tentoonstelling, die een interessant beeld geeft van het hooge peil waarop onze zwart-en-wit kunst weer kwam te staan.

v. d. T.

